

Biserica și Școala

Foaie bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână : DUMINECA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria :
Pe un an 10 cor. — pe 1/2 an 5 cor.
Pentru România și străinătate :
Pe un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Trei Ierarchi.

Spiritul face viu.
II. Cor. 6

Lăsat-a Mântuitorul lege mântuitoare omenirei, lege luminătoare de minți, lege încălzitoare de inimi și fericitoare de neamuri.

Dar, născut întru păcat, omul nu odată s'a întors la slăbiciunea sa primitivă, sub a cărei imbold a izbit în adevărul mântuitor. Cu atât mai vartos însă adevărul s'a curățit, a strălucit și strălucește, înălțându-se din noianul de patimi și slăbiciuni, de răutate și rătăcirii; cu atât mai sus se ridică eroii Cuvântului, mărturisitorii și propagatorii lui, printre oameni.

Momente de odihnă sufletească și liniște morală, momente senine ne sunt, nouă, creștinilor, acele, în cari serbăm aducerea aminte a marilor slujitori ai Cuvântului, cari cu puterea cuvântului au ridicat sublimul, în concepțiunea lui religioasă, la apogeul concepțiunilor omenești.

Continuatori și următori ai legii, continuăm și sfânta tradiție.

Și de această tradiție, a însuflețitei serbări a zilei celor trei mari Ierarchi ai ortodoxiei, Vasile, Grigorie și Ioan, se leagă pietatea și recunoștința credincioșilor noștri, îndeosebi prin împrejurarea, că s'au împlinit trei ani de când dieceza Aradului și-a găsit șieși cap ales în purtătorul numelui lui Ioan Gură de Aur.

Obștea credincioșilor grăbitu-s'a să aducă dovezii de dovoștiune Arhiereului, șă-și exprime recunoștința și iubirea pentru capul diecezei, care ur-

când tronul arhieresc cu cuvintele: »Pace vouă!« ține cărna păstorirei ce i s'a hărăzit, îndreptând cu pricepere și energie nava bisericeii, spre țărmi roditori pentru înaintarea neamului, preamărind Cuvântul.

Puterea cuvântului și rodnică muncă, sunt devizele arborate de Arhiereul diecezei Aradului; și grăbit-au, cu mic cu mare, ca la ziua sa dovezi să dea că au înțeles cuvântul celui mai mare, reprezentant al Cuvântului între noi.

Relevând aceste înălțătoare momente, edificatoare de suflet, vom căuta să arătăm în cele următoare chipul cum credincioșii din centrul diecezei s'au manifestat față cu P. S. Sa D-l Episcop diecezan, în memorabila zi de Trei Ierarchi, ziua P. S. Sale.

„Lăsați copiii să vină la mine“...

În ajunul zilei de Trei Ierarchi. Duminecă după amiaz, s'a ținut la școala noastră de fete din Arad — în onoarea zii P. S. Sale — o serbare declamatorică muzicală, la care a binevoit a particita P. S. Sa, adresând elevelor, conducerii școalei și numărului public asistent, prețioase sfaturi, pentru creștere și educațiune. P. S. Sa a fost însoțit de fruntașii vieții noastre publice și bisericești.

În ziua de Trei Ierarchi a oficiat P. S. Sa serviciul divin în capela curții episcopoești, asistat de P. O. D. George Popovici și diaconul C. Lazar. Iar în catedrală a pontificat la serviciul divin al sf. liturghii P. C. Sa R. Giorogariu, asistat de P. O. D. G. Bodea, A. Vesalon, V. Olariu, Tr. Vățan și diaconul Dr. T. Botiș. Corul seminarial a intonat frumoasele noastre cântări liturgice.

P. S. Sa, după serviciul divin, a împărțit credincioșilor anafora.

După serviciul divin diferitele corporațiuni și privați s'au prezentat la curtea episcopoească, pentru a

aduce P. S. Sale urările de bine și asigurarea devotamentului credincioșilor.

Seria recepțiilor se începe cu funcționarii consistoriali, conduși de P. O. D. George Popovici, referent bisericesc.

Urmează corpul profesoral dela institutul ped.-teol. sub conducerea directorului P. C. Sale D-lui R. Ciorogariu; apoi comuna parohială, sub conducerea P. O. D. V. Beleş, protopop; reprezentanța băncii „Victoria” sub conducerea directorului executiv M. O. D. N. Oncu; tinerimea institutului ped.-teol. prin delegații săi; tipografi lucrători la Tipografia diecezană; și un mare număr de membrii ai societății intelectuale.

Tuturora P. S. Sa le-a adresat cuvinte de mângâere, îmbărbătare, și indemn la muncă, pentru binele bisericeii, progresul neamului și mărirea lui Dumnezeu.

Un mare număr de oaspeți a fost apoi invitat la ospitala masă a P. S. Sale.

La orele 4 d. am. a avut loc, tot din incidentul zilei P. S. Sale D-lui Episcop, în sala festivă a seminarului diecezan, un matineu festiv literar-muzical, arangeat de tinerimea studioasă dela acel institut.

Auspiciile sub cari se desvoltă viața poporului nostru și instituțiile noastre așezate sub scutul bisericeii, sub înțeleapta conducere a P. S. Sale D-lui Episcop diecezan, sunt garanții de un real progres și avem dreptul de a ne mângâia cu cuvântul scripturei, pe care îl vedem trup făcut: „Păstorul cel bun își pune sufletul pentru oile sale”.

Scopul educației după pedagogia solidarității.*

Pe zi ce trece vedem că viața se complică și că individul devine »un țel în sine însuși“. De unde urmează, că pe viitor trebuie să ne îndreptăm privirile și pașii spre o nouă formă de viață mai interesantă, dar mai grea, care reclamă o dezvoltare mai intensă a individului. Deci, trebuie să ne îngrijim de o nouă educație, care să formeze din copiii de azi niște oameni potriviți cu cerințele noii societăți, după o nouă pedagogie: Pedagogia solidarității sau a integralității sociale.

În pedagogie, ca în orice știință canonică, scopul are prioritate asupra mijloacelor.

Determinarea scopului urmărit de noaua pedagogie, ne va înlesni stabilirea metodelor de întrebuițat, spre a ajunge țelul dorit. De unde necesitatea, că trebuie fixat mai întâi scopul educației. Acest scop nu poate fi determinat a posteriori: nu în jurul său, ci în sine însuși, educatorul va afla idealul către care dorește ca să-și îndrepteze silințele. Cu alte cuvinte, acest ideal nu-i este produs numai de către experie-

ntă; el este rezultatul unei intuiții sau al unui raționament a priori.

Arta educației, spre a se stabili și defini, reclamă examinarea și soluția prealabilă a următoarei probleme fundamentale: Care e scopul general și suprem al vieții omenești? Și aceasta convine pedagogiei din toate punctele de vedere.

Cât timp cineva nu-și va fi stabilit în mod lămurit scopul final, îi va fi absolut cu neputință de a așeza pe niște baze temeinice o teorie filozofică a educației.

Deci, chestiunea fixării scopului educației trebuie să precedeze chestiunii procedurilor și a metodelor, cari vor permite pedagogiei de a se folosi de ele, pentru însași isbânda educației.

Dacă admitem în pedagogie necesitatea de a determina mai întâi scopul educației, atunci naște întrebarea: care va fi acest scop?

Răspunsurile date până astăzi, acestei întrebări, sunt foarte numeroase și felurite.

Fiecare pedagog și-a spus părerea sa, afară de Locke, care s'a ferit de a da educației vr'o definiție.

Cu toată diversitatea lor aparentă, sistemele pedagogice mai de seamă pot fi împărțite în 2 clase și anume:

I-a. Din punct de vedere sociologic. Scopurile atribuite educației se deosebesc mai mult sau mai puțin după importanța acordată fie factorului individual, fie factorului social.

Primei grupe, care a insistat mai mult asupra factorului individual al naturii omenești, aparțin între alții Kant și Spencer.

Grupei a doua aparțin toți cei cari au insistat mai mult asupra factorului social. Cel mai demn reprezentant al acestei tendințe a fost filozoful determinist Fichte, care zice: »Misiunea educației nu e numai de a forma și de a cultiva spiritele în mod individual, ci de a forma și cultiva oameni, destinați a trăi în societate unii cu alții«.

II-a. Din punct de vedere psihologic și moral. Aci ne găsim iarăși în prezența a două grupe: Primei aparțin doctrinele care consideră știința ca unicul scop al educației. Aceste doctrine își au sorginea în pedagogia lui Rabelais, Helvetius și August Comte.

A doua grupă reprezintă doctrinele liberale cu diversele lor tendințe.

Pedagogia liberalo-socială nu-și propune ca scop suprem al educației achizițiunea științei, ci perfecționarea fizicului, intelectului și moralului individului. Cu alte cuvinte, punerea în valoare a tuturor energiilor sale, în vederea rolului pe care are să-l joace în societate, ca om și ca cetățean.

Spiritul dătător de viață al acestei pedagogii se găsește în germene, în operele lui Montai-

*) Din: „Școala Română“.

gne și în special în memoriile lui Condorcet, dintre Francezi; iar dintre Germani în operele lui Joh. Frederic Herbart, fondatorul pedagogiei științifice experimentale.

Tezele acestei pedagogii liberalo-sociale, care în ultimul timp a fost botezată cu numele de »Pedagogia solidarității«, se găsesc bine reprezentate și susținute astăzi de: Moncuvrier, Démolins Vial, Marion, Bréal, Guex, Dumont și de compatriotul nostru, Dr. D. Drăghicescu în opera sa »Rolul individului în determinismul social«.

Sub o aparentă diversitate, toate aceste doctrine liberale sunt pătrunse de același spirit democratic.

Deci, ar fi de dorit formularea unei definițiuni, care să nu lase în umbră nici pe unul, nici pe cel-lalt dintre cei 2 factori pe care îi reclamă istoria și sociologia și care își au fundamentul în natura omenească: individul și colectivitatea.

În general, sistemele utilitare se bizuiesc pe faptul, că pot face abstracție de »liberul arbitriu« aplicând teoria determinismului științific, atât pedagogiei, cât și moralei.

Dar determinismul absolut în științele morale pare inadmisibil și, motivele nu e de lipsă a le enumera aci. Este știut, că noțiunea libertății pentru noi e un postulat al întregii activități conștiente și servindu-ne de următoarea declarațiune a lui Spencer: »Ideia de fericire este tot atât de necesară pentru morală, ca și ideia de spațiu pentru fizică«; am putea zice, transformând aceastră maximă, că: »Ideia de libertate este pentru pedagogie tot așa pe necesară, ca și ideia de spațiu pentru fizică«.

Din examinarea sumară a acestor diverse scopuri atribuite educațiunii, vedem că unii pedagogi și filozofi consideră exclusiv pe om, numai ca individ, alții au în vedere mai mult latura socială; adecă unii nu se preocupă de altceva, decât de a desvoltă în copil individualitatea, pe câtă vreme ceilalți ar dori, ca să prepare în copil pe cetățean sau pe membrul acestui mare organism, ce se chiamă societate — omenire.

Cum însă omul pe care pedagogia solidarității caută ca să-l formeze, este o ființă foarte complexă, reese de aci, cât de greu este a-i da o definițiune, care să fie bine primită de toți.

Intr'adevăr, omul ni se înfățișează deodată ca individ și ca element al unui tot. Și dacă formează un tot prin el însuși, apoi omul este și o părțică a unui organism — un animal socialabil — după cum l'a numit Aristotel.

Și dacă societatea nu valorează decât prin indivizii cari o acățuiesc, apoi nici individul la rândul-i nu are valoare, decât ca membru al so-

cietății; căci, dacă și aparține șieși, cu atât cu mai mare cuvânt aparține societății.

Să încercăm, întru cât ne permite spațiul revistei, a lămuri această idee.

Fiece ființă omenească reprezintă o conștiință. Individul are eul său propriu care îi aparține și care-l deosebește de celelalte enri din univers. Dacă toți oamenii nu s'ar deosebi întru nimic unii de alții, nici un progres n'ar fi posibil.

De unde necesitatea, în educațiune, de a fortifica și desvoltă în copil cât mai mult individualitatea, spre a pune în valoare toate energiile sale fizice și morale — mentalitatea sa proprie, — ținând seamă tot deodată de marele fapt al solidarității sociale: individul nici odată nu e simplu, unitatea ființei sale nu stă decât în solidaritatea mai mult sau mai puțin desăvârșită a elementelor ce-l formează.

O comparațiune des întrebuintată va lămuri mai bine această idee: Individul în corpul social joacă acelaș rol pe care-l are celula în organism. Ea posedă o viață proprie și întru oarecare senz independentă; însă în acelaș timp celula e partea viețuitoare a unui organism care trăește și-si capătă adevărata valoare prin faptul, că este un element trebuincios al vieții întregului organism.

(Va urma).

Ce numim cultură adevărată.

După Szitnyai Elek.

Cuvântul cultură publicul îl înțelege în diferite chipuri. Mai tot omul, care știe cu ceva mai mult decât altul, ține îi place a se ținea pe sine de cult și pe aceia, cari știu mai puțin de cât dânsul, s'a obicinuit de a-i privi de inculti. Mulți cred, că dacă au esperiență în cutare cerc de cunoștință, sau dacă știu să apreeieze tot felul de obiecte și dacă maniera lor externă e fără excepțiune, deja se pot numi culti.

Însă cultura adevărată are cerințe cu mult mai superioare. Sub cultură adevărată înțelegem perfecțiunea armonică a sufletului, va să zică astfel de perfecțiune, care prima oară e bogată în sentimente estetice morale, a doaua oară e bogată în cunoștințe generale, adecă dovedește interes bun spre tot ce este frumos, adevărat și bun, a treia oară e bogată în voință condusă de principii, adecă în caracter consecvent și a patra oară, în exterior corespunzător acestor însușiri interne, adecă se manifestează în manieră și în îmbrăcăminte; înțelegând sub intern sufletul, iar sub extern prezentarea individualității și comunicarea lui cu alți oameni.

Pentru prima cerință a culturei se recer cunoștințe generale; ceea ce înseamnă atâtă, că omul cult să cunoască cel puțin legile și trăsuri-

rile principale ale diferitelor științe, adică să știe cel puțin atâta, cât poate să dea o școală medie din sfera diferitelor științe. Cunoștințele aceste mai mult generale se referesc la legile cele mai principale. Deci nu putem pretinde delă omul cult, ca să fie specialist, e destul dacă are cel puțin cunoștințe generale.

A doua cerință este, ca omul cult să poșadă sentimente estetice morale, corăspunzătoare. Să aibă deci inimă simțitoare nobilă, să simțască frumosul ori și unde s'ar manifesta, sau în știință, sau în societatea omenească. Nu pretindem să fie artist, dar să știe aprecia frumosul reprezentat. Delă sentimentele morale ale omului cult, se recere ca să participeze la bucuria și întrisierea conșoților lui, să iubească, să prețuiască și să aprecieze niziunțele nobile și precum zice scriptura: »Să dea Domnului ce este a Domnului și omului ce este a omului«.

Ca a treia cerință am amintit voința condusă de principii, adică caracterul. Principii numai acela poate avea, care e în curat întru câtva cu scopul și cu chemarea vieții. Sub principii înțelegem acele legi morale, acele adevăruri adevărate de experiență, cari ne servesc ca conducătoare la îndeplinirea faptelor noastre. O parte din principiile aceste le formează în om educațiunea, iar pe celelalte experiența proprie. Principiile aceste dau spiritului o direcțiune hotărâtă. Nici cunoștințele generale, nici sentimentele estetice morale nu sunt de ajuns, ca omul să se poată ferici, căci omul care nu are o voință firmă, adică omul cu caracter neconstant, și pe lângă cea mai mare știință și artă, va putea deveni obiect de compătimit altora și în luptele grele ale vieții nu va ști să se apere nici pe sine, nici să scutească pe ai săi.

În luptele grele ale vieții avem lipsă de o putere morală cât mai mare și dacă aceasta nu o observă în noi oamenii, vor fi în stare a ne întrebunța ca obiect de compătimit, dar ca conducători sau ca apărători nici când. Această putere morală dă unora autoritate și involuntar potestate și îi face conducători celor slabi și popăuitor celor tari. Viața ne dovedește de nenumărate ori, că filozofi, artiști sau bărbați celebri în ceva, fără acest fundament al moralității, joacă un rol neînsemnat și vor deveni jocul unora cu mult mai slabi.

Așadară cultura adevărată conzistă în totalitatea acestor trei cerințe: în cunoștință, sentimente și voință. Unde se află aceasta armonie internă, acolo aceea se va manifesta și în afară căci după poruncile străbune ale naturii, între intern și extern se află asananță. Acea ce numim noi purtare morală, sau manieră, sunt numai reflexiunile celor trei mai înainte amintite. Am amintit, că întră intern și extern se află le-

gătură strânsă, deci putem trage concluziunea, delă extern la intern și viceversa. Omul nu face excepțiune din legile naturii și așa și la om se află totdeauna legătură strânsă între intern, și întră manifestările externe ale celuiia. Din aceste dară foarte evident urmează, că sufletul armonic adică cunoscător, simțitor și voitor și în prezentarea externă, adică în purtarea morală, în manieră și în atingerea cu alții se arată armonic. Adecă e prevenitor, atent, iubitor de oameni, drept și întru cât se poate cuviincios. Știe ascultă cu atențiune părerea altora, deși ar contrazice cu a lui: stimează credința și convingerea, iar pe a sa, dacă e lipsă o explică și o apără cuviincios contra celeialalte. Ordinea și curătenia, cari sunt caracteristicile sufletului, se manifestează și în vestmintele lui; nu imitează moda, dar îi place să se prezinte fără excepțiune. Cu totul altă icoană ne înfațișează sufletul fără armonie. Adecă disonanța aceasta ne înfațișează defecte și în caracter. Un astfel de suflet nu e atent, nu e iubitor de oameni, drept și în atingere cu alții înfațișează diferitele trepte ale brutalității. Se lingusește și e îmbulzitor; iar dacă e de lipsă e insuferibil și siluitor. O atare disordine internă se manifestează și în extern, întru cât un astfel de om nu e curat, își negligă vestmintele, ba și locuința lui e cuibul disordinei, eventual al necurăteniei. Un intern și extern armonic englezul îl exprimă cu cuvântul »gentleman«.

Din toate acestea urmează, că omul cult are datorințe nu numai față de sine. Va ști, că afară de susținerea proprie, are datorințe sfinte și față de patrie, va ști în fine, că numele de om brav numai așa îl merită, dacă e membru de model al familiei, patriot însuflețit, cetățean împlinitor de datorință și dacă va rămânea credincios adevărat al bisericii. Un astfel de om va servi patriei, nu cu cuvinte, ori cu formalități ci cu activitatea și mintea lui. Omul cult știe, că nu este cuvânt exprimat, judecată scrisă, sau fapta executată, care nu s'ar trage șirul întreg al consecvențelor.

Causalitatea aceasta, care dominează neînduplecabil peste toate fenomenele naturii, îi șoptește omului cult, ca cât numai se poate, dar mai cu seamă dacă e între alții, în societate, pe stradă, în piețe publice, să fie atent după cum se cuvine la vorbire și ținuta corpului, căci totdeauna se află oameni, cari ne vor urmări cu atențiune și sau ne vor critica, sau ne vor imită. Dacă ne vom prezenta ca model pe care trebuie urmărit, atunci și involuntar vom deveni educatorii și conducătorii altora; dacă însă vorbele și faptele noastre sunt necorecte, totdeauna ne vom întâlni cu niște semidocti, cărora tocmai aceste le va plăcea. Ne vor imită, și așa noi și invo-

luntar vom fi stricăcioși altora. Vom înțelege deci că foarte superficial cugetă acela, care zice: »Nu mă interesez de nime, lucreze fiecare după voința sa«. Din datorințele ce le avem față de alții izvoarește, ca să fim cu stimă cuvenită față de festivitățile aparținătoare la alta sectă religioasă, față de procesiuni și înmormântări, față de festivitățile și ceremoniile altor societăți, eventual al altor națiuni. Omul cult cel puțin cu aceea își arată onoarea, că își ridică pălăria înaintea unui conducător de procesiune, sau înaintea unui bărbat bisericesc.

Dacă mai privim odată peste toate acele ce am vorbit până acum despre cultura adevărată, va fi clar înaintea noastră, că cultura adevărată în fine nu e altceva de cât o perfecționare posibilă. Și fiindcă perfecționarea posibilă ne conduce la aceea, ce numim fericire omenească, cu alt cuvânt fiindcă fericirea nu o putem ajunge fără perfecționare, ne vom convinge, că a fi cât să poate om cult, înseamnă a ne ferici și a ști ferici și pe alții.

În fine, dacă vom cugeta că scopul omului este fericirea, atunci cultura adevărată ni-se va prezenta ca un astfel de scop final, spre care a ne nizu, tuturor ni e datorință sfântă. Așadar dacă vom înțelege astfel viața, atunci cultura adevărată, sau perfecționarea posibilă, cu alt cuvânt virtutea, e datorință.

Conform acestora virtutea nici nu e altceva decât unitatea armonică a minții, a spiritului și a bunătății. Aceasta e unica frumseță și tărie a sufletului, exprimându-ne poetic, aceasta e bunătatea și floarea sufletului. Corect zice referitor la aceasta Alexandru Petofi:

»Știi ce e floarea?
Bunătatea pământului.
Știi ce e bunătatea?
Floarea sufletului«.

Traducere de: *Efrem Brindea*,
pedagog c. III.

Memoriei colegului Teodor Pășcutiu.

În zilele aceste se împlinește un an de când în fața seminarului nostru falfăia flamura neagră — simbolul jellii — par-că povestea cu sunetul lugubru al clopotelor catedralei, moartea colegului de pie memorie *Teodor Pășcutiu*.

Vestea aceasta îngrozitoare și de necrezut a străbătut ca fulgerul zdrobitor în inimile noastre și a nimicit nădejdea ce o aveam legată de dânsul.

Nu puteam crede, că pe o ființă în floarea tinereții să o poată păli și nimici boala în decurs de o săptămână; nu puteam crede, că moartea poate fi atât de tirană față de jalnicii părinți și unchiu și față de institutul întreg, ca să răpească dintre noi pe colegul în veci neuitat.

Am rămas nemângăiați, căci soartea n'a voit nici măcar să-l petrecem la mormânt și a ne lua ultimul

dureros adio — cel din urmă manifest de iubire — căci deodată cu moartea lui a trebuit și noi colegii să mergem la căminul părintesc,* ce deosebire de călătorie!... Sufletul lui nobil însoțit de rugăciunile noastre și de suspinurile celor ce l'au cunoscut, se înalță la o fericire nevăzută de ochiul omenească, iar noi, spre căminul părintesc, pe care drum înainte de aceea cu 6 săptămâni era și el vesel între noi.

Ne-am întors după două săptămâni și cu lacrimi în ochi i-am cercetat noul sălaș, mormântul în care s'a așezat prea de timpuriu, iar la 6 săptămâni dela moartea lui am ținut „părăstas“ în biserica catedrală înălțând rugăciuni pentru odihna sufletului lui.

Îl deplângem, pentru că în floarea tinereții, când cu gânduri mărețe după absolvirea gimnaziului din Beiuș, provăzută cu Testimoniu de maturitate, stipendiu al diecezei, se pregătea diligent în anul al doilea teologic pentru un viitor frumos, spre a fi apt „luminător al lumii“ și conștiencios „lucrător în agrul lui Hristos“, l'a răpit moartea, brăzdând o rană adâncă în inimile noastre, pentru că prin el am pierdut un nădăjduit stâlp, o făclie a bisericii și națiunii; am pierdut o mlădiță, care ar fi devenit un arbore puternic, care putea apăra mulți arbori mici în viforul vremii.

Ce speranțe frumoase legam — cu tot dreptul — de dânsul, acum astrucate în negrul pământ străin, atât colegii și părinții cât și bunul unchiu, a căror mângâiere era, iar mai târziu sprijin avea să fie.

Ută nu-l putem, nădejde avem însă, că Domnul de sus, care vede și știe viața fiecăruia, care trimite bucurie și durere, va usca și lacrimile celor ce-l plâng și va mângâia inimile cele zdrobite, cu roua milei sale răcoritoare, căci poartă grije de noi toți și nimic nu se întâmplă fără știrea Lui.

Înțeleg, că durerea jalnicilor părinți și unchiu e mare, căci în loc de a-și vedea răsplata îngrijirii lor văd și simt lipsa lui, căci l'au așezat în pământ, unde cu greu — spre a lor mângâiere — pot uda cu lacrimi mormântul lui împodobit de o mână necunoscută cu flori; pot însă prin rugăciunile bisericii cere dela Dumnezeu odihna și fericirea sufletului blând, mutat dela noi.

Ca o umbră, ca un vis a trecut viața colegului *Teodor Pășcutiu*, dar' numele lui va rămânea scris cu litere mari negre în analele acestui institut și o amintire neștersă în memoria celor ce l'au cunoscut.

Collegii iubitori îi ridicăm un parastas acum, când dela pierderea lui se împlinește un an, rugând pe Dumnezeu să-l așeze cu dreptii.

Sufletul lui nobil s'a dus pe calea vecinicii, de unde nu este reîntoarcere, unde după cuvintele Sfintei Scripturi — nu va fi nici moarte, nici suspinare nici scârbă, ci viață fără de sfârșit; iar noi am rămas întristați și cu speranța, că ne vom revedea în viața ceea mai bună și mai fericită.

Teodor Draia,
stud. teol. c. III.

Nr. 415/1906

Examenul de calificare preotească cu candidații la preoție din dieceza Aradului, prescris prin Statutul Organic și Regulamentul special, se va ținea Luni în 6/19 Februarie 1906 și zilele următoare, la ora 9-a înainte de amiază în sala de ședințe a Consistorului diecezan gr. or. român din Arad.

*) Vezi »Biserica și Școala« anul 1905 pag. 64.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform §-lui 8 din Regulamentul special și-au subșternut aici până la 1/14 Februarie 1906 cererile corespunzător instruite.

Arad, la 24 Ianuarie (6 Februarie) 1906.

Ioan I. Papp
Episcopul Aradului.

Aviz.

Aducem la cunoștința publicului că **Administrația Tipografiei diecezane și redacțiunea revistei oficiale „Biserica și Școala“** s'a mutat în localul din Str. Batthányi Nr. 2, alături cu localul Consistorului diecezan.

În noul local spațios și mult mai corespunzător s'a instalat mașină cu motor și tot felul de aparate moderne, pentru a se putea face lucrări artistice din domeniul artei tipografice.

Nu mai puțin s'a îngrijit pentru arangearea sistematică a depositului și serviciului publicului nostru.

CRONICA.

Dela universitatea săsească. Reprezentanța universității săsești și a celor șapte județe — scrie „Tel. Rom.“ — a fost intrunită zilele trecute în sesiune extraordinară în Sibiu. A ținut două ședințe, în 8 și 10 Februarie n. Ședințele au fost conduse de domnul comite-suprem și comes al Sașilor Gustav Thalmann. Dintre deputații români a participat numai domnul Dr. Liviu Leményi, iar dl. Dr. Aurel Vlad și-a scuzat absențarea.

Două chestii însemnate erau de rezolvat: alegerea secretarului pentru universitate, post devenit vacant prin trecerea domnului Bock la institutul de credit fonciar din Sibiu ca director, și aprobarea contractului legat cu o societate din Budapesta, care ia în exploatare pe 40 de ani pădurile celor șapte județe.

Secretar a fost ales domnul Dr. Julius Orendi, avocat în Brașov, cu totalitatea voturilor date, iar contractul prezentat reprezentanței a fost încuviințat, asemenea cu totalitatea voturilor.

În înțelesul acestui contract, societatea din Budapesta, plătește pentru exploatarea pădurilor celor șapte județe în curs de 40 de ani câte un sfert de milion de coroane la an, peste tot deci zece milioane coroane, în rate de câte 125,000 coroane la fiecare jumătate de an. Din sfertul de milion primit în fiecare an, universitatea săsească va face unele investițiuni, va acoperi unele cheltuieli, iar restul, care rămâne în sumă de 114,000 coroane, va fi întrebuințat pentru scopuri culturale. Vor primi institutele de învățământ săsești de pe așa numitul fund regiu 68,400 coroane ajutor anual, apoi gimnaziul gr.-or. român din Brașov 7000 coroane și școalele populare române gr. ort. de pe fundul regiu 13,800 coroane, sume plătite în casa arhidiecezană din Sibiu. Mai primesc școalele gr.-cat. române din Sibiu și Cohalm 2000 coroane, iar institutele ungurești de învățământ de pe fundul regiu 22,800 coroane.

În chestia împărțirii acestui venit curat, care rezultă din exploatarea pădurilor celor șapte județe, a vorbit numai domnul Dr. Liviu Leményi, spunându-și părerea, că nu e mulțămît cu sume care vin împărțite școalelor românești, dar contrapropunere nu face ci primele cu mulțămîtă și aceea ce li-se dă.

Referenți în chestia încuviințării contractului de exploatare și a împărțirii venitului au fost domni Bock și Dr. Wolff, cărora adunarea le-a votat mulțămîtă. S'a votat mulțămîtă și dlui comes săseș Thalman, pentru buna conducere a acestei sesiuni extraordinare, care apoi a fost încheiată.

Legea clerului. În senatul român se discută proiectul de lege despre modificarea legii clerului. În ședința ținută Marți, 24 Ianuarie v. a luat cuvântul și I. P. S. Sa Metropolitul Moldovei Partenie, făcând constatarea, că proiectul de lege, deși nu e perfect, are multe părți bune, prin urmare trebuie votat. A accentuat apoi, că rolul preotului nu e numai acela de a face botezuri și cununii, ci mai ales acela de a întreține cu sfaturi pe credincioși în lupta vieții. Gândul preoților trebuie întors deci spre acest înalt apostolat! Pentru a se putea însă face aceasta, cere ca facultatea teologică să fie pusă de a dreptul sub autoritatea sfântului sinod al bisericii autocefale române.

Averile din Moldova. În Moldova dintre 1083 arendași, 542 sunt Români, 399 Ovrei, 124 streini și 18 Români asociați cu Ovreii. Dintre 1.023.291 hectare arendate în Moldova, 400.390 sunt cultivate de Români, 466.288 sunt ținute de Ovrei, 130.830 hectare de streini, și 25.693 sunt ținute în arendă de Români uniți cu Ovrei.

Predici sau învățături la toate duminicile și sărbătorile anului, culese de *Petru Maior* de Dicio-Sân-Mărtin, ediție cu litere latinești de Dr. Elie Dăianu, partea I cuprinzând 11 predici, dela Duminica Vameșului și fariseului până la Vinerea mare. Prețul 1 cor. Cluj. 1906.

Ca monument literar, dela începutul veacului 19; ca product al muncii incomparabilului român, a învățatului istoric, intemeetor al teoriei științifice asupra obârșiei neamului românesc; ca o lucrare a unui senin suflet de preot român: predicele lui *Petru Maior*, sunt binevenite, în lumina tiparului.

Editorul promite a scoate în fascicule întreaga serie de predice a strălucitului *Petru Maior*, care a fost înainte de toate și în toate român și preot român.

Filosofia Religiei, sau împăcarea credinței cu știința, de *Vichenti Simiganoschi* (Volumul I partea generală. Cernăuț 1905. Prețul 3 cor) este titlul unui frumos studiu, al valorosului nostru colaborator din Bucovina.

Atragem atențiunea cetitorilor nostru asupra acestui studiu pe care îl pot căpăta la Tipografia noastră diecezană, cu prețul indicat (plus taxa paștală).

A apărut și se află de vânzare la tipografia diecezană în Arad, și la toate librăriile din țară cu prețul de 40 fl. ABC-dar pentru clasa I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția V. prelucrată după cerințele ortografiei Academiei Române.

Carte de cetire pentru clasele 3 și 4 ale școlii populare de Iuliu Vuia Aprobata cu decisul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 60 flieri.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului vacant de paroh din **Brusturi**, protopresviteratul Peșteșului, comitatul Bihor, prin aceasta se escrie concurs nou, cu termen de alegere pe ziua de **12/25 Martie** 1906.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt: 1. Cvarțir cu două chilii, culină, supraedificatele trebuitoare o grădină de aproape 400□. 2. Extravilanul de cl. I parte arător, parte fânaț, de tot 14 jugh. cat. 3. Dela 100 numere de case, parohienii, cari au boi și plug, o jumătate de zi lucru cu plugul, iar dela cei săraci, earăș o jumătate zi de lucru cu mâna. Viptul este îndatorat a-l da preotul. 4. Șolele îndatinate. 5. Intregirea dela stat, conform evalueației fiitorului preot.

Concurenții, până cu opt zile înainte de alegere se vor prezenta în sânta biserică din Brusturi, pentru a-și dovedi aptitudinile în slujba dumnezească, oratorie, cant și tipic.

Alesului i-se pune în prospect facerea unei case parohiale noi.

Concursurile, ajustate conform normelor în vigoare. adresate comitetului parohial din Brusturi, să se înainteze subscrișului, în Birtin u. p. Rév, până la 5/18 Martie, 1906.

Comitetul parohial din Brusturi, din ședința ținută la 13/26 Ianuarie 1906.

Comitetul parohial

În conțelegere cu mine: *Alexandru Munteanu* pprezv.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela școala confesională gr.-or. română din com. Petriș (comit. Arad pprezvit. M.-Radna), cu aceasta se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: a) în bani gata 700 cor., b) în natură 24 metri de lemne din care este a se încălzi și sala de învățământ; c) dela înmormântări cu liturgie unde va fi poftit 2 cor., fără liturgie 1 cor.; d) locuință cu 2 încăperi, staul pentru vite și grădină de legume.

Dela recurenți se pretind următoarele documente: 1. Extras de botez. 2. Testimonii despre absolvirea cursurilor pedagogice și de evalueație învățătorescă. 3. Atestat despre serviciul neîntrerupt de mai înainte. 4. Declarațiune, că pe baza serviciului de când își formează pretenziune la cvinvenale.

Alesul va avea să instrueze elevii în cântările rituale și să conducă în biserică cantoratul, precum și a purta toate agendele scripturistice referitoare la speșele culturale fără altă remunerațiune.

Reflectanții sunt avizați, a se prezenta la s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cant și tipic, cei cu capabilitate de a conduce corul vor fi preferiți, ear recursele ajustate cu documentele necesare, adresate comitetului parohial din Petriș, a le subșterne în timpul legal P. O. D. protoprezviter tractual și inspector școlar Procopie Givulescu în M. Radna.

Petriș, din ședința comitetului parohial ținută la 12/25 Ianuarie 1906.

Iosif Cimponeriu
președ. com. par.

Simeon Chinz
not. com. par.

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu* prezv. insp. școl.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Almaș** se escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: 1. Usufructul unui intravilan, și a 23 jugh. cat. pământ extravilan. 2. Birul preoțesc (dela 1 casă una măs. cucuruz sfârmat, ear unde sunt 2 case pe un intravilan, câte 1/2 măsură). 3. Ștolele îndatinate, anume dela înmormântări mici (1—7 ani) câte 2 cor. 40 fil., prohodul mare dela cei săraci câte 6 cor., dela cei mai în stare 10 cor., ear cu liturgie și cu stâlpi 16 cor., pentru botez 1 cor., 20 fil., dela cununii 6 cor. cu estrase cu tot, pentru estrase private 3 cor. 4. Intregirea dela stat, conform evalueației celui ales.

De cvartir se va îngriji alesul și tot acela va suporta toate dările publice, după sesia sa.

Se notează, că birul, pentru 1:3 Nri de case, se solvește din fondul de bucate, ear restul se încassează dela credincioșii din parohie.

Birul și toate venitele ștolare după servicii se vor împărți, din întreaga comună, cu preotul actual, având și serviciul în — și afară de biserică a se săvârși, prin ambii preoți în întreaga comună, alternative, după rândul săptămânei.

Reflectanții sunt poftiți ca recursele lor ajustate conform Regulamentului pentru parohii, adresate comitetului parohial, să le subștearnă în termenul indicat la oficiul protoprezviteral gr. or. rom. din Buttyin, com. Arad, având a se prezenta în careva Duminecă ori sârbătoare în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în oratorie și în cele rituale.

Din ședința comitetului parohial din Almaș, ținută la 15/28 Ianuarie 1906.

Alexandru Nica
par. preș. com. par.

Ioan Iancin
inv. not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter gr. or.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea definitivă a parohiei **Măneasa**, se escrie concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în foaia oficioasă.

Venitele sunt: a) usufructul a 3 jugh. fânaț, b) birul constător din 2 cor. dela circa 100 numere de case, c) ștolele îndatinate, d) intregirea dela stat conform evalueației celui ales.

Casă parohială nu este, dările le va suporta cel ales.

Reflectanții sunt poftiți a-și naintă recursul ajustat conform Regulamentului pentru parohii și adresate comitetului parohial, în termenul fixat, la oficiul ppreș gr. or. rom. din Buttyin com. Arad, având a se prezenta în s. biserică în careva Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta desteritatea în oratorie și cele rituale.

Din ședința comitetului parohial din Măneasa, ținută la 10/23 Ianuarie 1906.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter gr. or.

—□—

2—3

Cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă, se escrie concurs pentru îndeplinirea definitivă a stațiunii învățătoresți — clasele inferioare din **Tauț**.

Emolumentele sunt: a) 600 cor. bani, b) pentru conferință 10 cor., c) scripturistica 10 cor., d) lemne pentru școală și învățator 3 1/2 stângeni, e) cvartir liber și grădină (școlița), f) dela înmormântări unde va fi poftit 1 cor., ear cu liturgie 2 cor.

Cvinvenalul parohia nu'l asigură, ci va fi a se cere dela stat.

Reflectanții au a-și naintă petitul ajustat cu documentele prescise și adresate comitetului parohial din **Tauț**, la oficiul ppreș din Buttyin com. Arad, în ter-

minul fixat, având a se prezenta în acest termen, în s. biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Comitetul parohial

În conțelegere cu: Ioan Georgia protoprezviter gr. or.

—□—

2—3

Licitațiune minuendă.

În temeiul incuviințării Ven. Consistor diecezan din Arad, de sub Nr. 1996 ex. 1904, se publică concurs de licitare minuendă în scopul construirii unui gard de zid, cu grilaj din lemn de goron, în jurul sfintei biserici din comuna bisericească gr. ort. rom. din **Cherechiu**, (Kerek) comitatul Arad, pe **16 Feb. 1 Martie** a. c., la 10 ore a. m.

Prețul de exlamare este stabilit în suma de 1066 cor. 45 fil. — Înainte de începerea licitării, licitanții au se depună un vadiu de 10% d.n. prețul de exlamare, în bani gata, ori în hârtie de valoare acceptabile, la mâinile episcopului bisericesc. Până la 9 ore, a. m. din ziua licitării, se primesc și oferte în scris, însoțite de vadiul corespunzător și de o declarațiune în care ofertul să declare, că cunoaște planul, proiectul de spese și condițiunile de licitare și să va supune acestora întru toate.

Planul proiectul de spese și condițiunile de licitare se află și se pot vedea în cancelaria oficiului parohial din loc.

Se observă, că spese de călătorie nu se restituiesc și că comuna bisericească i și rezervă dreptul fără conziderare la rezultatul licitării, a da în întreprindere lucrarea menționată celui licitant care va avea mai multă garanță;

Cherechiu, la 19 Ianuarie 1 Februarie 1906.

Ioan Fofiu
preot, preș. com. par.

Ioan Micoroiu
not. com. par.

—□—

3—3

Calendarul diecezan pe anul comun 1906.

În editura tipografiei diecezane gr.-or. române a Aradului e deja gata și se poate avea și procura atât dela administrațiunea tipografiei diecezane, strada Révuy Nr. 10, cât și dela librării, cu prețul de **40 fileri**.

La comande peste 10 exemplare 20% rabat expedate franco.

Se estinde **pe 15 coale** tipar garmond și cuprinde afară de partea calendaristică, calendar economic, șematismul mitropoliei gr.-or. rom. în general și al diecezei Aradului în special, cronologia pe anul 1906, sărbători și alie zile schimbăcioase, posturile, anotimpurile etc. Genealogia caselor domnițoare, târgurile din Ungaria și Ardeal, instrucțiuni postale și telegrafice etc. iar în partea literară:

Datini și obiceiuri la nuntă, de Petru Vancu. Din bătrâni de Maria Cioban. Din luptele vietii de I. Groșorean. Românce dela Grivița de V. Alexandri. Cine a adus sărăcia în lume de Leon Tolstoi. Podul înalt de St. O. Iosif. Insula șerpilor de Carmen Sylva. Cine-i Nuhăm? de Th. D. Speranță. Boerașul de I. Pop Reteganul. Cântec de Maria Poponici. O zi de Duminecă la sate de P. Popa. Doine și Hore de Vasilie Sala. Povestiri de Gh. Tulbure, Plugarii de Octavian Goga. Din vieța noastră de Petru E. Papp. Economie: Cultura cânepei, Protejarea paserilor, Sfaturi economice, Sentințe, glume și anecdote. Inserate și reclame

Il recomandăm cu multă căldură tuturor oamenilor cu carte, căci în calendarul acesta pe lângă **preț de 40 fileri** află și o carte de lectură prețioasă și plăcută.

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD, Strada József főherceg-út Nr. 1.

(lângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează biserici în mod artistic, din care căuză îl recomandăm în deosebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuit.

46—52

„Janus“ institut de asigurare mutuală pe viață în Viena

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață“

pentru Austro-Ungaria.

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

➡ Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile. ➡

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.

Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. \$ Averele institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.

Herchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).

(3)